

plikované případy. Standardem jejich práce je pravidelné měření plazmatických koncentrací psychofarmak během těhotenství a spolupráce s porodnicemi a ambulantními gynekology.

Vzdělávání: Existence systematického vzdělávání zdravotnických pracovníků v oblasti perinatálního duševního zdraví je nezbytná pro rozvoj tohoto oboru v ČR. V rámci atestační přípravy v oboru psychiatrie je perinatální problematika zahrnuta v rámci dvou atestačních otázek, možnost systematického vzdělávání v perinatální psychiatrii u nás zatím není a zájemci jsou tak odkázáni na zahraniční mentory a mentorky. Aktuálně však již nelze tvrdit, že by v ČR nebyly dostupné žádné vzdělávací zdroje. Centrum perinatálního duševního zdraví při NUDZ provozuje volně dostupný zdroj informací o perinatálních duševních poruchách a jejich léčbě (<https://perinatal.cz/pro-odborniky>) a v rámci IPVZ lze absolvovat dva placené kurzy (psychopatologie a léčba v perinatálním období). Recentně taktéž vyšly, v rámci Doporučených postupů psychiatrické péče Psychiatrické společnosti ČLS JEP, české doporučené postupy pro léčbu deprese v těhotenství a při kojení (<https://postupy-pece.psychiatrie.cz/>).

Velkým krokem kupředu v rámci vzdělávání porodních asistentek je vytvoření 40hodinového

kurzu pro porodní asistentky, po jehož absolvování získají účastnice odbornou způsobilost v perinatálním duševním zdraví. Kurz vznikl ve spolupráci Centra perinatální duševní péče při NUDZ a Fakultou zdravotnických studií Západočeské univerzity v Plzni. Vzdělávací program získal v roce 2024 certifikaci Ministerstva zdravotnictví a v roce 2025 proběhnou první dva kurzy. Oproti zatím dostupnému vzdělávání v perinatálním duševním zdraví je kladen důraz na praktické znalosti, což dokládá i nutnost klinické praxe a závěrečná zkouška, kdy účastnice musí správně vyřešit modelovou situaci, kde pacientku a jejího partnera představují herci. Existence obdobného vzdělávacího programu pro psychiatry se připravuje. Rozvoji perinatální psychiatrie v ČR by pomohla existence Sekce perinatální psychiatrie při Psychiatrické společnosti, která by sdružovala odborníky a odbornice z psychiatrie, psychologie, gynekologie, porodnictví a porodní asistence, kteří se o perinatální psychiatrii zajímají a chtějí se aktivně podílet na jejím rozvoji u nás.

Závěr

Péče o perinatální duševní zdraví v České republice je v porovnání v rámci Evropy spíše

na podprůměrné úrovni. V posledních pěti letech se však díky systematickému testování screeningového systému napojeného na odstupňovaný multidisciplinární systém podpory a péče posouváme kupředu. Zájemci o perinatální psychiatrii mají již dnes dobře dostupné české zdroje, jako jsou veřejně dostupné webové stránky perinatal.cz nebo české doporučené postupy léčby deprese v těhotenství a při kojení. Existují u nás také dvě specializovaná pracoviště perinatální psychiatrie, která poskytují i konziliární služby. V blízké budoucnosti budou v českých porodnicích a gynekologických ambulancích pracovat porodní asistentky se specializovanou způsobilostí v oblasti perinatálního duševního zdraví. Věříme, že perinatální psychiatrie v ČR postupně dožene vývoj a inovace perinatální duševní péče, které probíhají ve skandinávských a západoevropských státech od 80. let minulého století. Vhodným dalším krokem, který by umožnil rozvoj české perinatální psychiatrie, je vytvoření Sekce perinatální psychiatrie při Psychiatrické společnosti, tak aby inovace a vývoj celého systému péče mohl probíhat na základě celorepublikové diskuze a spolupráce.

LITERATURA

- Howard LM, Molyneaux E, Dennis CL, et al. Non-psychotic mental disorders in the perinatal period. *Lancet*. 2014;384:1775-88.
- Stein A, Pearson RM, Goodman SH, et al. Effects of perinatal mental disorders on the fetus and child. *Lancet*. 2014;384:1800-19.
- Rogers A, Obst S, Teague SJ, et al. Association between maternal perinatal depression and anxiety and child and adolescent development: a meta-analysis. *JAMA Pediatr*. 2020; 174:1082-92.
- Luca DL, Garlow N, Staatz C, et al. Societal costs of untreated perinatal mood and anxiety disorders in the United States. *Am J Public Health*. 2020;110:888-96.
- Bauer A, Knapp M, Parsonage M. Lifetime costs of perinatal anxiety and depression. *J Affect Disord*. 2016;192:83-90.
- Horáková A, Nemcova H, Hrdlickova K, et al. State of perinatal mental health care in the WHO region of Europe: a scoping review. *Front Psychiatry*. 2024;15:1350036.
- World Health Organization (WHO). [Internet] Guide for integration of perinatal mental health in maternal and child health services. 2020 [cited 2024 Dec 20]. Available from: <https://www.who.int/publications/i/item/9789240057142>.
- Prom MC, Denduluri A, Philpotts LL, et al. A Systematic Review of Interventions That Integrate Perinatal Mental Health Care Into Routine Maternal Care in Low- and Middle-Income Countries. *Front Psychiatry*. 2022 Mar 14;13:859341.
- Horáková A, Nasková E, Švancer P, et al. Přesnost Edinburghské škály poporodní deprese ve screeningu těžké depresivní poruchy a dalších psychických poruch u žen ke konci šestinedělí. *Ceska gynekologie*. 2022;87(1):19-26.
- Browne P, Bossenbroek R, Klufit A, et al. Prenatal Anxiety and Depression: Treatment Uptake, Barriers, and Facili-

- tators in Midwifery Care. *Journal of women's health*. 2021; 30(8):1116-26.
- Chakravorty T. The role of specialist perinatal psychiatrists in modern medicine. *Journal of perinatal medicine*. 2022;50(9):1168-73.
- Topor A, Boe T, Larsen I. The Lost Social Context of Recovery Psychiatricization of a Social Process. *Frontiers in sociology*. 2022;7:832201.
- Connellan K, Bartholomaeus C, Due C, et al. A systematic review of research on psychiatric mother-baby units. *Arch Womens Ment Health*. 2017; 20:373-88.
- Action on Postpartum Psychosis. [Internet] Mother and Baby Units [cited 2024 Dec 20]. Available from: <https://www.app-network.org/get-help/mother-and-baby-unit/>
- Adhikary S, Gillespie K, Kimball H, et al. A systematic review of research examining mothers, infants, family and staff in psychiatric mother-baby units. *Acta psychiatrica Scandinavica*. 2024;150(5):284-307.
- Casanova Dias M, Sönmez Güngör E, Naughton S, et al. Psychiatric training in perinatal mental health across Europe. *Archives of women's mental health*. 2020;25(2):501-6.
- Royal College of Midwives. [Internet] Strengthening perinatal mental health: A roadmap to the right support at the right time. 2023 [cited 2024 Dec 20]. Available from: <https://rcm.org.uk/wp-content/uploads/2024/06/rcm-perinatal-mental-health-report-2023-1.pdf>
- Royal College of Psychiatrists. [Internet] Faculty of Perinatal Psychiatry. [cited 2024 Dec 20]. Available from: <https://www.rcpsych.ac.uk/members/your-faculties/perinatal-psychiatry>.
- Ministerstvo zdravotnictví České republiky. [Internet] Národní akční plán pro duševní zdraví 2020-2030. 2021 [cited

- 2024 Dec 20]. Available from: <https://mzd.gov.cz/narodni-akcni-plan-pro-dusevni-zdravi-2020-2030/>
- Šebela A, Martan S, Kubrichtová V, et al. Prevence perinatálních duševních poruch: současná situace ve světě a v České republice. *Gyn Por*. 2019;3(3):1-4.
- Byatt N, Brenckle L, Sankaran P, et al. Effectiveness of two systems-level interventions to address perinatal depression in obstetric settings (PRISM): an active-controlled cluster-randomised trial. *Lancet Public Health*. 2024;9(1):e35-e46.
- Národní ústav duševního zdraví. [Internet] Těhotenství bez psychosociálního stresu ZÁVĚREČNÁ ZPRÁVA PROJEKTU ZD-ZDOVA1-018. 2024 [cited 2024 Dec 20]. Available from: https://www.nudz.cz/fileadmin/user_upload/Zaverecna_zprava.pdf.
- Horáková A, Kuklova M, Hrdlickova K, et al. Effectiveness of the mom supports mom peer support intervention in treating antenatal mental health difficulties in women. *Midwifery*. 2024;139:104198.
- Němcová H, Hrdličková K, Kuklová M, et al. Enhancing Postpartum Mental Health: Evaluation of the Effect of Remote Peer Support Intervention. *European Psychiatry*. 2024 67(51):S268-S269.
- Národní ústav duševního zdraví. [Internet] Co jsme v inkubaci zjistili a co jsme se naučili. 2024 [cited 2024 Dec 20]. Available from: https://www.nudz.cz/fileadmin/user_upload/Co_j sme_v_inkubaci_zjistili_a_co_j sme_se_naucili.pdf.
- Ministerstvo zdravotnictví České republiky. [Internet] Metodika zavádění multidisciplinárního přístupu v péči a podpoře lidí s duševním onemocněním. 2021 [cited 2024 Dec 20]. Available from: https://www.reformapsychiatrie.cz/sites/default/files/2021-03/metodika_MT_fin%20schv%C3%A1lena%20VV.pdf.